

Kdor se poslednji smeje!

Gluma v jednem dejanji.

Spisala

Marija Knaufova.

Preložil

Ivan Kalán.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1884.

Kdor se poslednji smeje!

Gluma v jednem dejanji.

O S O B E:

Gospá pl. Podgorska, mlada vdova.
Henrijeta, nje hišna.
Karol pl. Trnoyski, posestnik.
Natakar.

Godi se v Baden-Badnu.

Ivan Kalin.

olixolax ni olahel

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Narodna tiskarna“
1884.

Elegantna soba pri gospé pl. Podgorske v nekem hotélu.
Na levi in zadaj so vrata.

Prvi prizor.

Henrijeta (sama, pogleda na uro).

Uže tri je ura! Opoludánji spanec milostive gospé traja dolgo. Saj je pa tudi prisiljena prespati čas, kajti menj zanimljive družčine in slabšega vremena še nikdar nismo imeli v Baden-Badnu. Nekoliko pustih, dolgočasnih, bolnih Angležev, nekoliko šopirnih Berolincev in vrhu tega še vedno dežévje! O tem se ne dá nič misliti! — Oh, gospá milostiva.

Drugi prizor.

Henrijeta. Gospá pl. Podgorska (z leve, v elegantni domači obleki).

Podgorska. Henrijeta — koliko je ura? (Zéha se ji.)

Henrijeta. Kmalu bo tri! Gospá milostiva ste danes dolgo spali.

Podgorska. Mora se pač čas preživeti — spati sanjariti! Kdo bi bil dejal, da bode letošnja sezona tako dolgočasna! Ne zgodi se nič! Ne čakamo ničesa! — Niti najmanjšega dogodka, najmanjšega škandala! Ni ljubeznivih mož, niti interesantnih žen! Same pagode tékajo tod okolo — in pa še vedno deževje! (Vrže se na zofo in se ji zéha.) Naša plemenita družba tako tičí doma, da bi nad vso dejal ponočno čépico.

Henrijeta. Gospá milostiva, prav pravite, vse se vrši takó malomestno. Zastonj je hrepenenje tudi po najneznatnejšem nenavadnem dogodku! Te zna izmisliti le Aleksander Dumasov sin — on je jedini pisatelj, ki ga jaz priznavam.

Podgorska (smeje se). Ko bi on to védel! Moj Bog! kako se dolgočasim; prazna glava, prazno srce! In kako grda sem uže! Bleda, blazirana!

Henrijeta. Gospá milostiva bi morali zopet omožiti se! To je tudi zdravílo zoper dolgčas.

Podgorska. Res, ali jako prisilno! To mi svétuje dobri moj strijc Ramnik. Zmatra me namreč za „svetobólno“, takó imenujemo svoj kontinentalni „spleen“, ter me hoče ozdraviti s sočutjem. Veš li, da je uže dobil možá záme?

Jeden njegovih netjâkov, s katerim se imam kmalu seznaniti, izvoljen je, da me spravi na vrhunec sreče — in ob jednom pod klobuk!

Henrijeta. Kakó mu je ime?

Podgorska. Nomina sunt odiosa! pravijo Latinci! Strijc je zeló molčeč. Doslé še nobeden njegovih ženitnih kandidatov ne pozná tekmeča svojega. Kar mi je strijc poročil o njem, ni mi baš nevšečno: bogat je, ima pet in trideset let in je baron. Danes mi pošlje strijc fotografijo meni namenjenega bodočega soproga. (Stopi k oknu.) Kakšni ljudje se vidijo! Baden-Baden se mi zdí letos shajališče ábotnih obrazov! Najine sobe pak imajo sicer ugodno léžo, kajti ves „lepi svet“ mora tod mimo. (Po odmoru, gledé skozi okno.) Kakóv drzen človek — to je vender impertinentno! — Kaj?! — Še sedaj — ? Henrijeta! (Stopi od okna.)

Henrijeta. Kaj pa je, gospá milostiva?

Podgorska. Pod oknom se je ustavil nekov gospod in neprestáno zijá semkaj gori.

Henrijeta. Ali je Vas videl?

Podgorska. Videl — saj je zató obstál. (Gré zopet k oknu.) Res, še stoji tukaj!

Henrijeta. Gospá milostiva ste čisto obledeli.

Podgorska (ošabno). Misliš li, da sem bedasta? — Imponirajmo mu! (Dene lornjéto na očí.) Drz-

nost mi je gâslo! Oh! To pomaga! Obrnil se je stráni.

Henrijeta (je tudi stopila k oknu). Nikakor. Tudi on si je pripravil lornjéto.

Podgorska. Res! Gori gleda, skozi lornjéto gleda.

Henrijeta. Gospá milostiva, stopite rajši od okna!

Podgorska. Umaknem naj se? Jamais! — Sicer nekaka neprijetna postava — brado a l' anglais — ves comme il faut!

Henrijeta. Ni grd! Takšnega sem si mislila Edvarda v Goethejevem romanu „Wahlverwandtschaften“.

Podgorska (nestrpljivo). Ali še ne bode šel? — Zasmehujvi ga! (Začne se na ves glas smijati.) Hahaha! áboten človek! Ne stoji li tu, kakor primrznen?! Smij se vsaj tudi Ti, Henrijeta! Hahaha! (Obe se smejeti.)

Henrijeta. Uže gré!

Podgorska. Glej, to je pomagalo! Vender gré! (Stopi od okna.) Moški so uže takó drzni, da se jim res moramo staviti po róbu!

Henrijeta (je še pri oknu). Gospá milostiva — v hišo gré! — Prišel bode gori!

Podgorska (prestrašena). Ni mogoče!

Henrijeta (poslušaj). Govôri z vratânjem —
 — čujem ga uže na stopnicah —

Podgorska. Za Boga, têci venkaj, ne pustim
 nikogar k sebi —

Henrijeta. Kaj bode to! (Ko hití k vratom
 pride.)

Tretji prizor.

Natakar. (Précej za njim) pl. *Trnovski*. Prejšnji.

Natakar. Gospá milostiva, nekov gôspod želi
 z Vami govoriti,

Podgorska (odločno). Nečem z nikomer go-
 voriti, danes ne vzprejéam!

Trnovski (vstopaje natakarju in posnemaje
Podgorsko). Gospá milostiva neče danes z nikomer
 govoriti! Danes ne vzprejéam! — Ne čujete li?
 Idite vender! (*Natakar* odide.)

Henrijeta (zâse). Ta je dober!

Trnovski (nasmihaje se pokloní se gôspé pl.
Podgorski).

Podgorska (po odmoru, silno zavzeta). Gôspod,
 jaz sem vsa vzbúrjena!

Trnovski (jako mirno). Zakaj?

Podgorska. Zaradi Vašega čudnega vedenjá!

Trnovski. Kako to?

Podgorska. Katero, ne bodi huje rečeno, zdi se mi jako nepristojno.

Trnovski. Zakaj?

Podgorska (burneji). Kdo Vam je dovolil vstopiti?

Trnovski. Nihče.

Podgorska. A čemu ste prišli semkaj?

Trnovski. Zaradi Vas.

Podgorska (vsa vzburjena). Gospod, Vi ste jako najiven.

Trnovski (z isto mirnostjo). Vi tudi! (Déne si lornjéto na oči in ogleduje Podgorsko.) Nečete li tudi Vi rabiti svoje lornjéte, gospá milostiva? Tako ljubko Vam pristoji!

Podgorska. Zdí se mi, da se radi šalite.

Trnovski. Zdí se mi, da Vi tudi.

Podgorska. Jaz?!

Trnovski (ima še lornjéto). Res, pred nekaterimi trenutki. Tam pri oknu! — Hahaha! Gospá milostiva, se li nečete več smijati? Vaš smeh je takó mičen. Hahaha!

Podgorska. A Vaše vedenje, gospod, je razžaljivo!

Trnovski. Razžaljivo? Nikakor ne! (Izpusti lornjéto.) Kaj sem storil? Kaj sem pregrešil? Poglédiva to natančneje! Šel sem prej mimo

Vašega okna — to je dovoljeno, kaj ne da? — opazil sem v oknu damo, mlado, lépo, míkavno — da naravnost povém — Vas, milostiva gospá. Ta dama je tako nesrečna, da mi je po všéči; dovolim si torej še jeden pôgled — oprezen bojazljiv pogled, prisezam Vam! in vidim, kakó dama naglo déne lornjéto na oči in me ostro ogleduje — (uljudno) mikavni ste, ko imate lornjéto na očéh, gospá milostiva! — Ali ne samó pozornosti, ne, bil sem takó srečen, da sem vzbudil tudi veselost gospé, kajti odprla je na hip rudeča ustna in prijeten, kakor zvon čist sméh zvení mi doli na úho! (Uljudno.) Preljubeznivi ste, ko se smežete, gospá milostiva!

Podgorska. Gospod — dovolj je!

Trnovski. Prestavite se v duhu v moje položje! Prva misel moja je bila, da bi šel dalje, kajti gotovo je vsaj nevšečno — če je človek zasmehovan! Ali sem pa smél predmet veselosti Vaši odstraniti takó hitro? — Ostati na mestu bi bilo še slabše, kajti, kaj bi si mislili mimogredoči ljudje o préprostosti dame, ki takó glasno in brezozirno zasmehúje tujega gospoda doli z okna? Zdelo se mi je torej najbolje, da se pri Vas oglasim in Vam rečem: „Gospá milostiva, rači se Vam, zasmehovati me — evo me! Ogledujte me, dokler se vam ljubi — (rine sedež

k zofi,) jaz ne bom ničesa zamudil (séde na sédež) in utegnem do nedelje! —“

Henrijeta (strmé). Sédel je!

Podgorska (po odmoru, precěj mírno). Zahvaljujem se Vam, gospod! Morala, katero učíte, zadostuje! Dà, smejala sem se Vam — ker sem Vas hotela kaznovati za Vašo predrznost; zdeli ste se mi predrzni zató, ker ste dalje, nego se spodobi, gledali na moje okno, ter sem v prvem trenutku pozabila umakniti se od njega, kar bi bilo edino dostojno; vidite, da rada uvidevam; — prositi mi je odpuščanja — to storim s tem! Dovolite, da Vam naznanim svoje ime —

Trnovski. Zvédel sem je uže pri vratarji: „Gospá pl. Podgorska, vdova“; „bogata“, menil je vratar; „ljubezniva“ — dostavljam jaz!

Podgorska (resno). Dobro! torej véste, kdo sem! — ali Vam je sedaj kaj opravičeno moje vedenje?

Trnovski. Srečnega se čutim, da sem bil predmet Vaše míkalne nagajivosti.

Podgorska. Dovolj zasmehovanja! (Dá mu z roko znamenje, naj odide in se mu prikloni.) Menim, da se zdaj nimava več razgovarjati.

Trnovski (vstane). To se pravi namreč: allez-vous-en! Umejem! Zdravstvujte, gospá milostiva; naj bi oblaki, kateri sedaj mračé Vam čelo, kmalu

izginili! Naj se Vam veselost hitro vrne, kajti Vaš smeh je tako ljubek — hahaha — in takó nalezljiv — hahaha — prezapeljiv —

Podgorska (jezna). Dovolj je, gospod! Zapustite me!

Trnovski (vedno smijé se). Hahaha! — A, Vi se več ne smejete? Oj, to je slabó! Torej se mi je samemu smijati? Bodi si! Saj véste, gospá milostiva: Kdor se poslednji smeje — ta se najbolje smeje. (Odide z uljudnim priklonom.)

Četrty prizor.

Podgorska. Henrijeta.

Podgorska (zeló razburjena hodi po sobi). Nesramno! Taka predrznost je neslišana! Kakó se je mogel drzniti, da se mi je vrnil in se šalil z menoj!

Henrijeta. Kdor se poslednji smeje — se najbolje smeje! Kakó prav pravi!

Podgorska. Pretožna zmaga! (Mirnejša.) Toda, ko bi le mogli maščevati se — jeziti se mi ne

pomaga! Kdo bi li bil? Zapazila sem navzlic srdu svojemu, da ni bil prenapačen.

Henrijeta. Takóve stvari se uže zapazijo.

Podgorska. Natarar nama bode uže védel povedati, kdo je. (Zvoní.)

Natarar (pride). Gospá milostiva, velevate?

Podgorska. Ste li poznali gospoda, ki je bil sedaj tukaj?

Natarar. Jaz ne, a vsekako ga pozna vratár — vprašam ga. (Odide.)

Podgorska. Nedvojbeno mora biti iz višjih krogov in videl se mi je izobražen mož, ki pozná svet.

Natarar (vstopi). Vratár gospoda pač dobro pozná!

Podgorska. No?

Natarar. Fotograf je ter se imenuje Kajfež.

Podgorska (vzklikne). Kaj? Foto —

Natarar.—gráf! — Ukazujete li, gospá milostiva, še kaj družega?

Podgorska. Ne, imam čisto zadosti! (*Natarar* odide.) Ali si čula, *Henrijeta*?

Henrijeta. Padla sem iz devetih nebés — nego fotograf!

Podgorska. Dogodek s fotografom! Strašno! Kaj je fotograf? Stvar, ki dela podobe naše, ki spada k fotografskemu stroju, prav tako, kakor

živo srebro, solitarna kislina in steklo! Nesramneža malo poučim! (Zvoní.) Da sem še toliko okolišajev imela ž njim!

Natakar (pride). Kaj ukazujete, gospá milostiva?

Podgorska (razburjena). Pokličite mi gospoda fotografa, hotela sem reči, naj pride še malo nazaj; prosim ga na malo besedij — ne more še daleč biti — (hití k oknu). Res da, tam-le gré, črez šetališče! Podvizajte se — čakam! (Natakar odide.)

Henrijeta. Gospá milostiva, kaj ste se namenili?

Podgorska. Bodemo pač videli, kdo se bode poslednji smijal —! (Zvalí se nemarno na zofo.)

Henrijeta. Kaj li bode iz tega!

Peti prizor.

Natakar (odpre vrata). Trnovski (nastopi). Prejšnji.

Natakar. Izvolite le zopet vstopiti, milostiva gospá Vas pričakuje. (Odide.)

Trnovski. Hitim izpolnjevati milostivo povelje!

Podgorska (jako ponosno, obrne glavo le malo

proti njemu). Oprostite, da ste na moj poziv še jedenkrat se k meni potrudili. Ivedela sem ravno sedaj, kdo ste!

Trnovski (se ji prikloni). Jako mi je prijetno!

Podgorska. Priporočili so mi Vas.

Trnovski. Preljubeznivo!

Podgorska. In hvalili delo Vaše!

Trnovski (osupne). Delo?

Podgorska (ne pazi nič kaj nánj). Sedela Vam bodem!

Trnovski. Meni sedela?

Podgorska. Če niste predragi.

Trnovski (strmí vedno bolj). Predrag?

Podgorska. Ali znate dobro zadeti?

Trnovski. Zadeti? Gospá milostiva, to vprašanje mi ni čisto jasno!

Podgorska (na stran). Kakó je bedast! (Glasnó.) Kdaj bode te utegnili? Kdaj smém priti k Vam?

Trnovski (záse.) Kaj je to? Kakšen rendezvous? (Glasnó, jako uljudno.) Gospá milostiva, jako prijetno sem iznenadjen — na razpolaganje sem Vam vsako uro.

Podgorska (kaže svojo obleko). Ali je Vam prilično to oblačilo? Negligé?

Trnovski (radosten). Prav izbornó! (Záse.) Kakóva koketa! (Glasnó.) Torej smem pričakovati Vas?

Podgorska (mirno). Gotovo! Koliko računate dvanajstorko v navadni mali obliki?

Trnovski (strmé). Kakó? Kaj?

Podgorska. No — odgovorite vsaj!

Trnovski (záse). Sedaj pa res več ne vém, kaj naj mislim!

Podgorska (nestrpljivo). Gospod, ali me ne umejete? Fotografovali me boste! Natakár Vas je hvalil, da ste najboljši fotograf!

Trnovski (vzklikne). Kaj? — Kdo? — Kdo sem jaz?!

Podgorska (ne pazi na to). Želím obiskálnih lističev, retuširanih in koloriranih. Tudi nekaj doprsnih podob. Kdaj morem dobiti podobe, in po čim dvanajst podob?

Trnovski (molčí strmé).

Podgorska (obrne se proti njemu). No, gospod?

Trnovski (záse). Po čim računate dvanajstorko! Baron Karel Trnovski — graščák — za koga me zmatrajo tu?!

Podgorska. No, gospod, pogoji Vaši?

Trnovski (upokojen). A takó, moji pogoji? (Záse.) Čuden dogodek! Privolimo vánj! (Glasnó.) Gospá milostiva, vselej sem Vam na postrežbo, izkušal Vam bodem služiti, najtočneje in najceneje, kolikor je mogoče — popravljene — pre-

barvane — mala oblika — vélika oblika — doprsna podoba — tudi na dvanajstorico.

Podgorska. Imate li atelier?

Trnovski. Dvanajst!

Podgorska. To je mnogo! — še nekaj! Ali bi ne mógli fotografovati kar tukaj? Ta izba je jako svetla!

Trnovski (uljudno). Jako svetla!

Podgorska. Ali se more Vaša kamera prenesti?

Trnovski. Dá se prenesti!

Podgorska. Dobro! — Zovete se Kajfež?

Trnovski (vzklikne). Kajfež! Usmiljeni Bog! To je premično ime!

Podgorska. Kakó li ménite?

Trnovski. Oj, nič — ime mi je Kajfež! Na službo!

Podgorska (vstane). Dobro! Torej je vse dogovoriti z vratárjem. Jutri zjutraj Vas pričakujem. Delajte čisto, kolikor emogoče, in ker pri napravljanji podob rabite vs lej jedke in ostre tekočine, prosim — ne polijte mi žametovih prepróg. Na svidenje, gospod Kajfež! (Odide s ponosnimi koraki. Henrijeta za njo.)

Trnovski (sam). „Prosim, ne polijte mi žametovih prepróg!“ Kakó zaničljivo, kakó porogljivo se nosi ta gospá sedaj z menoj, ko me

zmatra za fotografa! — A sedaj me je še pustila, naj tukaj stojim! Za to trmo jo moram malo prekaniti — pa kakó?! Igral bodem še dalje to burko. — Stoj! neka misel! Naglo! Evo ti papirja in črnila — predno bode prišla nazaj! Ali najprej natakarka! (Kliče skozi vrata.) Natakarka!

Natakarka (pride). Gospod milostivi!

Trnovski (mu dá denar). Najprej tó-le! a sedaj mi odgovarjajte! (Gré k mizi in piše mej naslednjim razgovorom:) Kdo Vam je dejál, da sem fotograf in se zovem Kajfež?

Natakarka. Vratár! Njegova zmota pak se je uže razjasnila! Prosim tisočkrat, da mi oprostite! Gospod milostivi ste pa tudi za čudo podobni fotografu Kajfežu, ki je prišel semkaj pred nekimi dnevi.

Trnovski. Saj tudi sem fotograf Kajfež! Hočem sedaj biti! Ali me umejete?

Natakarka (nasmihajoč se). A, to je druga! Torej pa ste, gospod milostivi — uže umejem!

Trnovski (piše). Kakó se zove tukajšnji topliški zdravnik?

Natakarka. Doktor Raba!

Trnovski. Dobro! Tega Rabo porabimo! Takó — evo listka! (Zgane ga ter ga dá natakarkaru.) Izročite to, précej ko bodem odšel, gospé pl. Podgorski in dostavite: „Priporočilo go-

spoda doktorja Rabe!“ Zaslužili bodete s tem jeden louisd'or.

Natakar. Prav, gospod milostivi! (Odide.)

Trnovski. V petih minutah bodem zopet tukaj! (Obrne se proti vratom na levi.) Varuj se, lepa žena! Tvoj nasprotnik je trdovraten in mora imeti poslednjo besedo! „Zadenem“ naj te? Pač da, želim zadeti te — in sicer tja, kjer si najbolj občutljivejša — v živo tvoje srce! Zdravstvuj, Bog Amor! Morebiti se mi posreči, da se bodem vender poslednji smijal! (Odide naglo.)

Sedmi prizor.

Henrijeta. (Potem) *Podgorska.*

Henrijeta (pogleda oprézno skozi vrata). Gospá milostiva, šel je!

Podgorska (pride, smijé se). Takó, dobro sem naredila! Če s takimi ljudmi zaničljivo ravnamo, vrnejo se sami v meje svojega stanu! — To fotografujoče strašilo pak se je vèdlo sicer kakor plemenitáš.

Henrijeta. Gospá milostiva, mu bodete res sedeli?

Podgorska. Zakaj ne? C'est pour passer le temps!

Natakar (pride in izročí Podgorski listič). Priporočilo gospoda dr. Rabe. Jako nujno!

Podgorska. Kdo je ta dr. Raba?

Natakar. Toplíški zdravnik? Česa li želi od mene? Saj sem čisto zdrava. (Bere.) „Gospá milostiva! Baš sem videl fotografa Kajfeža priti iz Vašega stanovanja. Zmatram v svojo dolžnost, poročati Vam o posebnostih omenjenega človeka!“ — Za Boga! Posebnosti? (Čita dalje.) „Nesrečni, lepi in zanimivi človek je časih, dejal bi, nekako z uma zmaknen.“ — To je grozno! — „Napečna čestilakomnost je neki uzrok njegove začasne blaznosti, katera pak se pokaže le tedaj, ko méni, da žali kdo umeteljniško dostojanstvo njegovo! Sicer pak je tih, nikomur nevaren ter mu vse dobro tékne. Ko bi zopet prišli v dotiko ž njim, várujte se dražiti ga z ugovarjanjem. Molčite mu vselej! Tukajšnji zdravnik štel sem si to poročilo v dolžnost! Udani Raba.“ — Za božjo voljo! Stvar se razvija vedno lepše!

Osmi prizor.

Trnovski (vrne se). Prejšnji.

Trnovski. Gospa milostiva —

Podgorska (glasno vzklikne). Oh, moj Bog!
Evo ga!

Henrijeta. Sveto nebó! (Skrije se za zofo.)

Trnovski (záse). Pismo je imelo vspeh!
(Glasno.) Odpustite, gospá milostiva, da Vas zopet
nadlejújem; toda zaupanje, s katerim ste me do-
brotno počestili —

Henrijeta (zeló naglo). Gospá milostiva nečejo
več fotografovana biti!

Podgorska (tiho Henrijeti). Ne draži ga!

Trnovski (naglo izpremení glas, kakor v ne-
svesti). Neče več fotografovana biti?

Podgorska. Oj, pač! Ali morebiti pozneje!
Nenadejane okoliščine me za sedaj odvrčajo —
pozneje — pošljem Vam poročilo.

Trnovski (s srpim pogledom). Pošljem poro-
čilo? — (Jako živahno.) Bon! Umejem! To je
nezaupljivost — oj, zavrnilo ste me! — To me
grize! To hudó grize!

Podgorska. Gotovo da ne, gospod!

Henrijeta (pláho). Sedaj ga je prijelo!

Trnovski (vedno burnejši). Gospá! Jaz se nisem
poganjal za Vas, samí ste se mi ponudili pro-

stovoljno za obliko obiskovalnih listkov! Oh! tudi fotograf se zvija, če kdo hodi po njem!

Podgorska. Prosim, prosim! Umirite se, Kajfež ljubi; sedela Vam bodem! —

Trnovski (naglo, čisto pameten). Prav dobro! Doprсно podobo?

Podgorska. Doprсно podobo!

Trnovski. Tudi célo podobo?

Podgorska. Tudi célo podobo!

Trnovski (radosten). Tisočéra hvala, gospá milostiva! Zadovoljni bodete! (Poljubi ji uljudno reko.) In da Vam précej pokažem svoje umeteljniške zmožnosti, prinesel sem s seboj fotografijo (vzame iz žepa majhno fotografijo) — na ogled.

Podgorska. Čegavo?

Trnovski. Vašo!

Podgorska. Mojo?

Trnovski. Dà — naredil sem jo baš sedaj v svojem atelierji.

Podgorska. Kakó je to mogoče? Saj nisem bila navzočna!

Trnovski. Nič ne dé. Izumil sem fotografovati tudi nenavzočne osebe.

Podgorska. Kakó delate to?

Trnovski. V glavi svoji si mislim podobo ónega, katerega želim fotografovati, in sicer prav živo, tako, da jo imam uprav pred očmi. Potem

se ustavim pred kamero, katera torej dobiva negativno podobo predmeta, ki sem ga imel v mislih. (Z mrtvaškim glasom.) Jaz fotografujem uprav misli svoje!

Podgorska (tiho). Saj je res blazen! (Glasnó.) Ali to je gola neumnost!

Trnovski. Gospá!

Podgorska (naglo). Odpustite, gospod, hotela sem le reči: obogatili ste svojo umetelnost po bistrumji svojem! Ne bi li môgla videti te čudovite podobe?

Trnovski. Dovolite, gospá milostiva, da jo prej dopolnim z nekaterimi potezami! Bodite takó dobri, sédite na sofo! (Vzame črtalo iz žepa).

Podgorska. Kako?

Trnovski (jako burno). Prosim, sédite mi! (Rahleje.) Bodem to-le retuširal!

Podgorska (séde na zofo).

Trnovski (zopet jako ljubeznivo). Gospá milostiva ste čarobno lepi! Dovolite mi samó obleko Vašo malo mikalneje prirediti! (Gré k nji, popravlja ji kodre itd.)

Podgorska (nekoliko nejevoljna, nekoliko udana). Ali, gospod —

Henrijeta (pošepeta ji tiho). Udajte se mu vselej! Res ne bode Vam ničesa storil!

Trnovski. Nič ne pristoji lepše nego li čedno

domače oblačilo — ta kras vse noše — za vsakim zhibom sedí bog Amor! (Jako fino šepeta ji na uhó.) Ste li še hudí náme?

Podgorska. Ali gospod —

Trnovski (nasmiháje se). Kaj mislite sedaj o meni?

Podgorska (razmotrava ga pazljivo). Priznavam, da uže sáma več ne vém! — (Záse.) Zdi se mi kar ves izpremenjen — ves drug — kdo pa je? Ali me vara?

Trnovski. Boljši sem nego li se vidim! (Hitro zopet s slovesnim glasom.) Začnimo sedaj popravljanje! — (Séde na mizico na drugem konci odra, *Podgorski* nasproti.) Smem li sedaj prositi, da se mi pokažete od strani?

Podgorska (obrne se, da ji vidi profil; dolgo in pazno je *Trnovski* ogleduje).

Trnovski. Takó! — Sedaj pa prosim en face!

Podgorska (obrne se proti njemu navspredaj; zopet jo dolgo in z veseljem ogleduje).

Trnovski. Še jedenkrat od strani! (Ogleduje jo.) Hvala! (Záse.) Krasna je!

Podgorska (tiho). *Henrijeta*, kaj praviš o tem?

Henrijeta. Jela sem nekaj misliti!

Trnovski (črta fotografijo). Gospá milostiva ste torej vdova?

Podgorska. Vdova — dà! Ali tudi uže na pól nevesta!

Trnovski. Vi nevesta? (Skoči k višku.) Oj, usoda, zakaj me takó tepeš?

Podgorska (zaničljivo). Gospod Kajfež, kaj Vas to skrbi? — vzeti mi je nekega sorodnika, nekega netjaka —

Trnovski. Netjaka? — (Naglo.) Gospá milostiva, ni dobro omožiti se s takó bližnjim sorodcem!

Podgorska (skoči k višku). Gospod! — sedaj je čas, da končate pohòd svoj! Zapustite me — Henrijeta, naròči kavo mojo! (Henrijeta odide.)

Trnovski (séde zopet na mizo). Jaz popravljam!

Henrijeta (priteče). Gospá milostiva! Pismo iz Berolina, od strijca Ramnika! Dotična fotografija!

Podgorska. Kaži! — Ali me bodete sedaj vender zapustili? Nestrpljivo!

Podgorska (čita list). „Netjaka ljuba! Baš sem zvédel, da netjak moj, kateremu sem Te snubil, biva uže nekaj dnij v Baden-Badnu. Takó Ti bode prilika, seznaniti se ž njim. Ta je baron Karel pl. Trnovski, Tebi strinič v tretjem kolenu. Pismu prilagam njegovo fotografijo. Ob jednom sem tudi njemu naznanil Tvoje ime in ga pozval, naj Te poišče!“ — Oh, fotografija! (Vzame

fotografijo, ki je bila v listu, in jo ogleduje.) Za Boga! Kaj je to? Saj ni mogoče! (Ogleduje sedaj fotografijo, a sedaj Trnovskega.) Henrijeta, je li res on? — On je!

Henrijeta (pristopi). Kaj pa je?

Podgorska. Hočeš li videti fotografijo bodočega mojega soproga? Glej je! (Kaže fotografijo.)

Henrijeta (zavzeta). Za Boga! Saj to je ta — óni-le! (Méni Trnovskega.) Ta je Kajfež.

Podgorska (tiho). Tiho, prevaril je naju! Drznil se je šaliti se! Idi — preskrbi kavo, pusti naju samá.

Henrijeta (odide).

Podgorska (záse). Sedaj sem spregledala vse! Vratár je podkupljen, ali pak se je zmotil! — Zdravnikovo pismo je bilo ponarejeno! Toda le potrpite, gospod fotograf, le potrpite! Vaše retuširanje Vas ima dragó veljati.

Trnovski (záse). Kaj je neki bilo v pismu?

Podgorska (tiho). Maščevanje ne bode izostalo! (Glasnó.) Ako Vam je prav, gospod, začniva zopet zasédanje svoje.

Trnovski. Kakor velite, gospá milostiva! (Záse.) Kaj li namerava? —

Podgorska. Véste li tudi — da sem odločna protivnica Vašega spola?

Trnovski. Zakaj neki?

Podgorska. Nič več ni ljubeznivih móž!

Trnovski. Obrekovali so Vam ljudjé moj spol!

Podgorska. Vsi ste lažnjivci, licemérci in slepárji! Zató se ustavljam takó krepkó drugi možitvi, ki so mi jo svétovali.

Trnovski (živo). Res, prav govorite, gospá milostiva! Le ustavljajte se!

Podgorska. Strinič, katerega mi je vzeti, — ta je nekov gospod pl. Trnovski.

Trnovski (poskoči po konci). Karel pl. Trnovski?

Podgorska. Karel pl. Trnovski. Morebiti ga slučajno poznate?

Trnovski. Če ga poznam — kakor samega sebe! Jedno vprašanje: Ali ste Vi netjáka barona pl. Ramnika?

Podgorska (nasmiha se). Saj je ta blagi moj strijc, ki me hoče po vsi sili omožiti!

Trnovski (ves zmešan od zavzetja; záse). Mila nebesa! To je dušica, katero moram vzeti na vsak način! Zdaj sem lepo v zadregi — ali naj ostanem še fotograf — naj se ji odkrijem? — Premikalna je!

Podgorska. Gospod pl. Trnovski je neki prav odúren človek!

Trnovski (postavi se ponosno po konci). To ni res!

Podgorska. Krivoóok je!

Trnovski (vedno burnejši). Dovolite, to je obrekovanje! — On je lep, mlad mož, cvetoóih let in poln moóí! (Jako žarno.) Gospá milostiva, snubim Vas zánj! Sreça njegova je sreça moja! (Poklekne pred njo.)

Podgorska. A vender njegova soproga ne tudi Vaša!

Trnovski (kleóé). Midva imava vse zajedno!

Podgorska (razsrjena). Gospod! —

Trnovski. Dovolite, da se tu pred Vami na kolenih vsega izpovém! — Jaz nisem niti fotograf — niti Kajfež — ne znam niti retuširati — niti kolorirati — jaz sem Karel pl. Trnovski, namenjeni Vam žénin, Vaš osramoóeni, kakor grešnik skesani strinió v tretjem kolenu! —

Podgorska (zeló mirno). Vém to uže óetr-tinko ure!

Trnovski (skoóí po konci). Kaj?

Podgorska (vzame fotografijo z mize in mu jo pokaže). Poznate li to podobo?

Trnovski (osupel). Moja slika!

Podgorska. In ta je res zadeta! Ni li res?

Trnovski. Dobro zadeta — grozno neumen obraz —! (Záse.) Óisto blamiran!

Podgorska. A sedaj, gospod, prišla sva do kraja — (z ljubeznivim priklonom) evo — primite spet fotografije svoje!

Trnovski (vzame jo ter jo vtakne zadaj v žep).
Hvala!

Podgorska. Ne ostaja Vam torej ničesa drugega nego li, da poročate strijcu Ramniku, da o njejini ženitvi ne more več biti govorjenja!

Trnovski. A zakaj ne?

Podgorska. Ker jaz nečem.

Trnovski (malodušno). Sem li krivoóok?

Podgorska. Na Vas še nisem pogledala!

Trnovski (žarno). Ali jaz Vas ljubim — molim Vas! Gospá milostiva vprašajte srce svoje! Kaj čutite záme?

Podgorska. Usmiljenje!

Trnovski (odvažno). Na to se ne morete omožíti!

Podgorska (jako humorístično, s finim zasme- hovanjem). Vaša igra je torej tukaj doigrana! Zahvaljujem pak se Vam za kratek čas, ki ste mi ga delali, gospod bivši fotograf! Morali bi nadarjenost svojo za komedijo bolje v prid obra- čati, v nizko komični stroki bi bili izvrstni! — Hahaha! — Vselej se Vam bodo smijali! Pre- komičen ste —! Moram se sama smijati! Imejte se dobro, gospod strinič — Kajfež! Sedaj pač

vidite, kdo se poslednji smeje! Hahaha! (Odide s smehom skozi leva vrata.)

Trnovski. Zemlja, pogoltni me! (Pokrije klobuk, kratko.) Z Bogom! (Odide skozi srednja vrata.)

Podgorska (záse). Bode li res šel? (Glasnó.) Kam hočete iti?

Trnovski. V igralnico!

Podgorska (zavzeta). Kaj bodete tam?

Trnovski (z mrtvaškim glasom). Umrl, požrl bodem vse roulette-krogljice!

Henrijeta (pride s kavino posodo). Kava!

Trnovski (se vrne). Gospá milostiva, jedno prošnjo še, in potem slovó — na večno!

Podgorska (se tudi vrne). No?

Trnovski. Smém li prositi Vas čašice kave! V krepilo — na blamažo!

Podgorska (nasmihaje se). Naročila sem je le za jedno samó osebo!

Trnovski. Nič ne dé — pil bodem mleko! — Mleko potolaži blamažo!

Podgorska (záse). Jako mi godi — menim, da bi mu odpustila! (Natoči na mizi čašico kave ter mu jo podá.) No, za čašico kave mi ni tóliko — na blamažo! Za slovó!

Trnovski (pade s čašico v roki pred njó na koleni). Ne, odpustite! Ljubljena stričina! Nevesta draga!

Podgorska. Stojte, stojte, gospod fotograf! Takó daleč še ne bova kmalu —

Trnovski (nežno). A konečno vender prideva takó daleč!

Podgorska. Kdo Vam to pravi?

Trnovski. Vaše nasmihanje! Vaše oči, lepa stričina! Mi fotografi poznamo obraze! Napósled pa vender le zadenemo!

Podgorska. Če je taka, torej pak uže moram udati se!

Trnovski. Viktorija! (Dá čašico Henrijeti.) Udajte se — a meni dajte nežen, zaročni poljub! (Poljubo jo.)

Henrijeta (záse.) Daje se uže poljubljati — o tem si človek res lahko misli vse! —

(*Zástor pade.*)

(Konec se mora igrati jako hitro.)

